

Ako se sirotam, morda od 4. leta dalje, na roko deli pomoč, le redko se zgodi, da bi se dosegel blagi namen. Vsakdanja skušnja uči, da varhi vsako leto prav natanko potegujejo pomoč, sirotam izrečeno, toda sebi na korist, ne pa svojim rejencem, za ktere le tolikaj skrbé, da jih pri življenji ohranijo.

Sila redko se pa kedaj po tej poti ktera sirota lepo kršansko odredi in tolikanj izuči, da bi si pozneje môgla kruh služiti, večidel pride potem, ko neha podpora, sosjeski na glavo, in poprej ali pozneje zrela je le za kaznjivnico, boljšavnico ali bolnico.

Tako žalostnih nasledkov pa gotovo ni imel pred očmi nikdo onih dobrotnikov, ki so svoje premoženje podarili ubozim sirotam v živež in izrejo; toraj so gospóke, katerim gré čuti nad tacimi ustanovami, dolžne za to skrbeti, da bode mogoče, blagi namen doseči po najgotovnejši poti, ktera je: da se napravi sirotnica.

Sirotnicam se sicer ugovarja, da so sklenjene z velikimi stroški, da so velikokrat otroškemu zdravju škodljive, da se v tacih napravah pri izreji mladih sirot na njihove osebne lastnosti ne more tolikanj ozirati, kakor, če se izrejajo v posamnih družinah.

Toda ti ugovori sirotnicam ne poderajo stala (principa), pikajo le napačno izpeljavo njihovega stala.

Kar zlasti tiče stroškov, omenili smo že v prvem delu, da imamo že zbrano toliko zalogo, kolikoršno so imeli malokje, ko so se dela poprijeli.

Tudi se ne sme zabiti, da dobro oskrbovano seme sčasoma rodi bogat sad in da so se najblaže naprave malo po malo začele. — Gluhomutnica v Gorici pričela se je z 7000 gold. Slepica na Dunaji ustanovila se je leta 1804 le z enim devet let starim slepim dečkom, ki ga je Janez Vilelm Klein začel podučevati. Gluhomutnica na Dunaji pričela se je leta 1779 sprejemši 5 ubozih dečkov, dandanes pa ima 70 rejencev pod streho in narastlo se je iz milih darov in daril do 111.000 gold. lastnega premoženja. — Sirotnica na Dunaji, ustanovljena leta 1745, ima dandanes več kot 400 sirot obojega spola pod svojo streho in jih veliko tudi zunaj hiše podpera. Imenovana sirotnica ima svojo vrlo glavno šolo, ktero obiskujejo tudi unanji otroci; iz mladeži, v njej izrejene, učence si zbirajo delavnice umetnikov in obrtnikov, kupčijske pisarnice in gospodarji na Dunaji in okoli Dunaja. In tako je v tej sirotnici živo gibanje; ene oddaja, druge sprejema, eni odhajajo, drugi prihajajo v izpraznjene prostore.

Kar je bilo drugej mogoče iz sila malih začetkov, kar drugej blagoslov razširja, kako da ne bi bilo mogoče tudi na Kranjskem, v Ljubljani? Trdna volja, združena moč premagali boste zadržke vse, in dobro delo spremljal bode blagoslov srčnega vspeha!

Smrt Pravičnega.

Po francozkem prosto poslovenila

Luíza Pesjakova.

Klavdija Prokula Fulvii Resili. *)

„Vprašala si me, zvesta prijateljica, kaj da se je pri nas zgodilo, odkar sve se ločili. Zvedela si že marsi-

*) To pismo se prilastuje Klavdii Prokuli, ženi Poncija Pilata. Navadno poročilo pripoveduje, da si je Pilat, kakor Judež, v obupu sam končal življenje, in da je njegova žena krščena umrla. Grki jo celó postavljajo med svetnike. To pismo se v marsikterih rečéh vjema s svetim evangelijem, zlasti v tistih, katerih se je vdeležil Ponci, da ne v vseh, samo po sebi se lahko razumé, kajti pisala ga je Klavdija, ki je bila še nevernica. Nadjam se, da bodo prijazni čitatelji „Novic“ radi brali priprosto to pismo, da si je tudi pisano iz neverškega stojala. Pisateljica.

ktero prigodbo, in skrivnost, ktera jo ogrinja, te straši. Da vstrežem tvoji želji, hočem vse svoje moči napeti in ti natanko popisati žalostno svoje življenje. Ako bodeš včas pri branji ostrmela, spomni se, da više moči obdajajo naše rojstvo, naše življenje in našo smrt, in da ubogim umrjočim ni dano, uganiti njihove namene.....

Ne bom govorila od prvih let, ktera so mi pretekla v Marboni pri drazem očetu in pri tebi, ljuba prijateljica. Saj veš, da prvo leto trpljenja bilo je šestnajsto mojega življenja; poročena sem bila takrat s Poncijem, sinom imenitne stare rodbine rimske, ko je bil postavljen za oblastnika v Iberi. Stopivši od oltarja pripravljala sem se za odhod in šla s Poncijem; spremljala sem brez veselja, pa tudi brez nevolje ženina, ktere bi bila lahko imenovala svojega očeta; toda žalovala sem po očetovi hiši, po milem nebu domovine svoje, po lepem cvetji, ktero sem ondi zapustila, in še zdaj se spominjam vsega tega s solznimi očmi. Mirno so tekla prva leta po moji možitvi, in mati sem bila sinu, kateri mi je ljubši bil ko luč ranega dneva; svoj čas sem delila med spolnitev maternih dolžnost in med veselje, ktero je bilo dovoljeno ženam mojega stanú.

Moj sin je dosegel 5. leto, ko je njegov oče bil poklican za deželnega oblastnika na Judovsko. Odšli smo s svojimi služabniki in prišli v Jope; občudovala sem bogato in plodovito to deželo, ktere se je polastoval moj soprug v imenu rimskega cesarstva. V Jeruzalemu so me obdajale velike časti, al vendar sem ondi živela kakor v samoti, kajti Hebrejci, od nekdanj ponosni in sumljivi, so ptujce črtili, imenovaje jih malikovavce, kateri skrunijo s pričnostjo svojo sveto zemljo, posvečeno Bogú njihovih sprednikov. Prebivala sem veči del s sinčkom v tišini lepega vrta, kjer se je mira družila cveteči terebinti, kjer se je palma še lepše vzdigovala kakor v Delu, in kjer se je naranča za lepoto borila z granatovim jabelkom; tukaj sredi lepo dišeče vonjave v senci sem vezla zagrinjala ali pa sem prebiral Virgiljeve poezije, ktere se glasijo presladko ušesu, ali slajše še občutljivemu srcu.

Malokadaj sem vidila svojega sopruga, in zdelo se mi je, da je bil skrbljiv; mogočna njegova roka je vendar bila preslaba, da bi bila ustražovala judovski narod, kateri je bil od vekov samostojen in razdeljen v tisoč ločeb, ki so se le v enem edinile, in to je bilo plamenče sovraštvo do rimskega imena. Ena sama rodbina mi je bila prijazna, rodbina necega sprednika ondanje sinagoge; rada sem obiskovala njegovo ženo Salome, ktera je bila izgled vseh ženskih sprednost, in njuno hčer Senido, še le 12 let staro, ali lepo kakor Aaronova roža, s ktero si je lepšala zlate svoje lase.

Včas so govorili od svojega Boga in brali iz svetih knjig. — Fulvija! ali ti hočem povedati vse? — mnogokrat, kedar je Salome hvalila visocega Boga Jakobovega, večnega Boga, kateri ne pozná ne strasti ne pregrehe, kakor naši bogovi, in kateri je usmiljen, vsegamogočen, edin v sebi, sama milost, čistost in veličanstvo, — kedar sem slišala Senido prepevati, pri harpinih akordih svete himne, ktere je zložil izraeljski kralj, in ktere sem tudi jaz poskušala pri glasu svoje lire; mnogokrat, Fulvija! sem potem vsamoti svoji padla na kolena in sebi vkljub sem molila k temu Bogu za svojega sina in za vse, kar mi je bilo ljubo in drago na svetu. Častila sem tega Boga, kteremu se upogiba železna osoda, kakor revni sužnik svojemu gospodarju; in vselej sem od molitve vesela in okrepcana vstala. Senida je od nekaj časa boleha bila, obiskovala sem jo vsaki dan, al eno jutro sem zvedela žalostno novico, da je umrla brez smrtnega boja in trpljenja v naročji svoje matere. Neizmerna je bila moja žalost, in polju-

bivši drazega svojega sina, sem se napotila, da bi plakala z nesrečno materjo. Na ulici, v kateri so stanovali, sem v nosilnici komaj naprej mogla, kajti flavtistov, pevcev in ljudstva veliko bilo je okoli hiše. Stopivši v vežo, sem vidila, da se je množica razplatila pred dvema človekoma, ji ogledovaje z zamaknjenimi pogledi. Prvega sem kmali spoznala, bil je oče uboge Senide, al namesti otožnosti, katero sem mislila najti na častivrednem njegovem obrazu, bilo je brati znamenje globočega zaupanja in presladke neznane nade. Za njim, zavrt v svoj plašč, šel je lep mlad človek; vzdignila sem oči do njega, al pobešila sem jih v hipu, kakor se pobešajo pogledi pred solnčno svitlobo, zdelo se mi je, da se mu je čelo lesketalo, in da je zlata glorijska obdajala njegove lase, kateri so mu na rame padali, prav po nazarejski šegi. Mogoče mi ni popisati, kar sem čutila pri pogledu tega moža, vlekle me je k njemu s presilno močjo, kajti neizrekljiva krotkost je počivala nad prelepim obrazom, al ostrmela sem od svete groze pred čudapolno svetlobo nebeških njegovih oči. Za njim sem šla in vedela nisem, kam da grem; vrata so se odprla pred mano in videla sem Senido na mrtvaški postelji in okrog nje tisoč luč in škrinjic z dišečimi kadili; še zmiraj je bila lepa, al njeno čelo je bilo bledeješe ko limbar, ki se je nagibal na nje, in mrzla roka tretje „parce“ je vtisnila svoje sledi v blede ustom in upadlima licema.

Salome je slonela pri nji, nema, otrpnjena, in zdelo se mi je, da nas še videla ni. Neznanec je obstal pred posteljo in Jair, oče mrtve deklice, pade na kolena, rekoč: „Gospod, moje hčere ni več, al ako hočeš, bo oživila!“ In Gospod je prijel Senido za roko in obrnil na njo mogočne svoje oči, rekoč: „Vstani, moja hči!“ — in Fulvija, Fulvija! vstala je, zatisnjene oči so oživele, rudečica je preoblila njena usta, stegnila je roki in zdihnila: „Mati moja!“ Mati in hči ste se objeli, in Jair zmiraj na kolenih, je poljuboval rob plašča njemu, kterege je imenoval „Učenik“ in zavpil: „Kaj mi je storiti, da ti ustrezem in da zadobim večno življenje?“

„Spoznati in dopolniti zapovedi svete vere: Ljubiti Boga in svojega bližnjega.“

Izgovorivši te besede zgine ko svitla senca. Ne vedé sem pokleknila, in prišla sem potem domú kakor v sanjah. Pri večerji sem Ponciju povedala vse, kar sem vidila, on je majal z glavo in rekel:

„Videla si Jezusa nazarejskega, njega, kterege sovražijo farizeji, saduceji, herodijani in veliki duhovni; vsaki dan se vekša njihova nevolja, in njihovo maščevanje žuga mu celó s smrtjo; in pri vsem tem govori Nazarenec ko modrijan in dela čudeže kakor Bog sam.“

„Al zakaj ga sovražijo?“

„Zato ker je odkril njihovo pregrešnost in njihovo hinavščino; slišal sem, ko jim je neki dan rekel: „Kačji rod, vi obtežujete svoje brate z bremenom, katerih se sami še s svojimi prsti dotakniti nečete. Vi skrbite, da se vam plačuje davek, al vi ne marate za postavo, za vero, za pravico in za usmiljenje.“ — Ta govor je resničen in zato je ujezil ošabne te ljudi; tajiti ne morem, da horizont je temen za Nazarenčana.“ „Pa ti se boš vendar za njega poganjal, kaj ne, saj imaš vso oblast?“ „Oblast moja bode zginila ko prikazen, pred divjo njihovo jezo — al žal bi mi bilo, ako bi tekla kri tega pravičnega.“ To izrekši je odšel, še bolj skrbljiv ko po navadi, in ostala sem sama, zamišljena in treseča se. —

Velika noč se je približala, in sešle so se v Jeruzalemu množice romarjev iz vseh judovskih dežel, da bi v tempeljnu darovali svoje bogočastne darove. Nekaj dni pred praznikom mi je žalostno rekel Pilat: „Znam-

nja so žalostna za Jezusa, njegova glava je postavljena za dar; morda ga bodo izročili še nicoj rokam velikih duhovnov.“ Groza me je spreletela pri teh besedah in ponavljala sem svoje vprašanje:

„Kaj ne, da se boš poganjal za njega?“

„Mi bo li mogoče?“ — mi je bridko odgovoril moj soprug.

Ponočna tihota je nastopila, al komaj sem se k spanju vlegla, že so me obhajale skrivnostne sanje. Videla sem Jezusa, al bil je takošen, kakoršnega je Salome popisovala svojega Boga. Obličje je bilo svitlo ko solnce, nosile so ga kerubinske perutnice, žareči plameni so ga obdajali, in stal je vrh oblakov. Zdelo se mi je, da je sodil rod človeški, ki mu je bil pri znožji; z rokó je ločil pravične od hudobnih; prvi so se vzdignili do njega, bliščeči v večni lepoti in drugi so padli v goreče brezno, v brezno, katero je bilo grozovitnejše ko Plegeton in Tenar. Ko jim je večni sodnik ranjeno svoje telo pokazal in rekel:

„Dajte odgovor o krvi, katero sem za vas prelil!“

takrat so pogublenci goré prosili, da bi jih pokrile, in zemljo, da bi jih pogoltnila, al zastonj je bilo vse, ne-neumrjoči so bili, neumrjoči za obupanje in za večno pogubljenje. — O kakošne sanje so bile to, ali prav za prav, kakošno strašno razodetje!

Ko je zora zlatila vrh tempeljna, vstala sem s postelje, al srce bilo je še polno grozovitnih podob, usedla sem se k oknu, da bi vživala čisti zrak ranega jutra. Al, kar se iz osredja mesta hrup začene, kričanje, vpitje in tuljenje — strašnejše ko glas šumečega Oceana — mi zadoni na ušesa, poslušam, srce mi triplje od straha in na čelo mi stopi mrzel pot. Zmiraj bliže prihaja hrup, in kmali se začnejo tresti marmorne stopnice pod stopinjami neizmerne množice, ktera zavije naravnost v sodno hišo. Ustrašena do smrti v naročje vzamem drago dete, ki se je mirno pri meni igralo, in k soprugu hitim. Pridši do sodne hiše zaslišim velik hrum glasov, tako da si ne upam va-njo stopiti, odgrnem tedaj le škarlatno zagrinjalo, katero je viselo pred vratmi. O Fulvija, kaj sem v dvorani zagledala! — Ponci je sedel na slonokoščenem stolu, obdan z vsem kinčem, s katerim Rim lepotiči svoje poslanca, v negibnosti njegovega obraza brala sem globoko ginjenje, in pred njim z zvezanima rokama, z razvlečeno obleko, s krvavim čelom je stal: Jezus, Nazarejski. Popolnoma miren je bil, ni kazal ne ponosa, ne strahu, pokojen je bil ko nedolžnost in vdan ko ponižnost, al pri vsem tem me je prevzela groza, ogledovaje tolikanjo krotkost, kajti zdelo se mi je, da slišim besede svojih sanj: „Dajte odgovor o krvi, katero sem za vas prelil!“

Okrog njega je rjula divja truma, ktera ga je bila privlekla do sodne hiše, in med njo je bilo videti nekaj duhovnov, pismoznancev in farizejev, ki so nosili na čelu širje pergamenoste trakove ali listke, v katerih je bilo zapisanih nekaj vrstic iz njihove vere (postave). Vsi so dihalo sovraštvo; želja po maščevanju bila jim je brati v plamenečih očeh in bilo je, kakor da bi peklenški duhovi družili svoje glase njihovemu grozovitnemu tuljenju. Nazadnje Pilat z roko migne, in tihota nastane.

„Kaj hočete od mene?“ jih vpraša moj soprug.

„Mi hočemo smrt tega moža, Jezusa nazarejskega“, odgovoril je neki duhoven, razodevaje misli vseh. „Kaifež ga je obsodil, in zdaj smo prišli, da ti potrdiš njegovo sodbo.“

„Kaj je krivega storil?“

Na to vprašanje so zavpili: „Prerokoval je tempeljnu pogin! Judovskega kralja se imenuje! Pravi, da

je Kristus, Božji sin! Zasramoval je velike duhovne, Aaronove sinove! Na križ ž njim!“

Še zmiraj slišim to vpitje, in še zmiraj vidim rajsko podobo Jezusovo.

Naposled ga Ponci krotko vpraša:

„Ali si judovski kralj?“

„Kakor si rekel, tako je“, bil je njegov odgovor.

„Ali si Kristus, Božji sin? ali si prerokoval tempeljnu pogin?“

Jezus molči. Vpitje pa se ponavlja ko vriski lačnih tigrov:

„Izrôči nam Jezusa, na križ ž njim!“

Mogoče mi ni bilo dalje poslušati, poklicala sem sužnjo in jo poslala do sopruga s prošnjo, da bi mi dovolil kratek posluh. Koj zapustil je sodišče in prišel k meni. Padla sem na kolena pred njim rekoč: „V imenu vsega, kar ti je ljubo na svetu, v imenu najinega otroka, varuj se, da ne boš kaj pripomogel v smrt modrijana, kateri je podoben neumrjočim bogovom; videla sem ga nocoj v sanjah, obdanega z največim veličastvom, ko je sodil rod človeški, kateri se je tresel pred njim; al med nesrečnimi sencami v gorečem breznu spoznala sem obraze vseh, ki zdaj zahtevajo njegovo smrt. O varuj se, da se ne dotakneš njega z grešno roko; sama kapljica njegove krvi naklonila bi ti pogubljenje.“

„In vendar mi ne bo mogoče rešiti ga“ — odgovoril je Ponci — „rimskih prijateljev je le malo tukaj, in kaj premore slabi ta podpor proti narodu, katerega peklenški duhovi navdihujejo; al bodi pri miru, draga Klavdija, pojdi na vrt, moti se z otrokom, tvoje oči niso ustvarjene, da bi gledale take krvave podobe.“

Zapustil me je, in bila sem v smrtnih težavah. Jezus je še zmiraj stal pred sodiščem, in zaničevali in zasramovali so ga vojščaki in vse ljudstvo; nič ni bilo enako njihovemu sovraštvu, ko nebeška potrpežljivost trpečega Nazarenca.

Ponci vsedel se je vès zamišljen na svoje sedalo in vpitje „križaj ga“ ponavljalo se je še strašnejše ko popred. — Navada bila je v Jeruzalemu, da je oblastnik o veliki noči oprostil katerega jetnika, skazuje milost in dobrohotenje cesarjevo, in ravnal je v tem djanji po občini volji ljudstva. Zapazivši morda v te navadi rešilo za Jezusa, Ponci reče:

„Kterega hočete, da osvobodim: Baraba ali Jezusa, ki se imenuje Kristu?“

„Hočemo Baraba“ zavpila je množica.

Baraba bil je tat in morivec, in krivice njegove bile so znane vsej Judeji. Ponci reče na novo:

„In kaj hočem storiti z Jezusom? Ž njim, ki se imenuje Kristus?“

„Na križ ž njim!“

„In kaj vam je vendar storil?“

Edini njihov odgovor bil je: „na križ, na križ ž njim!“

Ponci bil je vès pobit; vpitje in tuljenje krvoločnikov je skoraj že užugalo njegovo oblast, oblast rimskega imena, katerega je zastonj varoval, ker ni imelo v Jeruzalemu druge brambe, ko videz svoje slave; kajti le malo vojščakov vrstovalo se je našim praporom. — Hrup je zmiraj rasel in nikoli nisem še kaj tacega čula ne v gromovitih jezdiščih, ne v iskrenih prepirih na rimskem sodišči; nikdo ni bil miren in pokojen, kakor veličastno čelo njega, kateri se je imenoval „Kristusa“; ne žaljenje, ne sramotenje, ne mučila, ne približevanje najbitkejši smrti ni moglo kaliti nebeške jasnosti njegovega pogleda; njegove oči, ki so vdihnile življenje mrtvi hčerki Jairovi, počivale so na njegovih rabeljnih, polne neizrekljive ljubezni in rajskega pokoja. Gotovo je bilo, da je trpel, al trpel je z veseljem, in

zdelo se mi je, da je njegova duša bila vzdignjena v neznane planjave, kakor čisti plamen svetega daru.

K sodnji hiši vrela je množica ljudi, takó, da jih je bilo vse polno, od svete Sionske gore, kjer je tempelj stal, do sodišča, in vedno je še rastla in vedno so se edinili novi glasi šumečemu hrumu. Soprug utrujen in prestrašen odjenja — — O strašna in nesrečna ura, ti, ki si zapisana v knjigi večnosti, kdo more popisati tvojo grozo?! — — — Ponci vstane, dvomba in strah se vležeta na njegovo čelo, pomenljivo pomóči svoji roki v umivalnico, rekoč:

„Jaz sem nedolžen krvi tega pravičnega!“

„Naj pride nad nas in nad naše otroke“ — odgovorili so nespametni Judje, in pritiskali so do Jezusa in ga vlekli od tod — spremljala sem z očmi njega, ki je šel v smrt — — al kmali so mi oči otemele, koleno ste mi odrekli svojo službo, srce se mi je ustavilo, in mislila sem, da umrjem — — —

Ko se zopet zavém, stale so sužnje okoli mene in počivala sem blizu okna, ki je dajalo izgled na sodno hišo. Pogledovaje tje dol videla sem na marmorastem stebru sledi prelite krvi. „Tukaj so z bičem topli Nazarenca“ rekla je neka sužnja. Druga pridene: „In tam so mu glavo s t-njem ovenčali, in vojščaki so ga imenovali „judovskega kralja“ ter so ga topli v obraz.“ „Zdaj umira“ — mi pové tretja.

Vsaka teh besed mi je padla na srce ko kapljica stopljenega svinca. Vse te krvave prigodbe so poviševale mojo žalost in čutila sem v smrtnih težavah, ki so mi grudile srce, nekaj čeznaravnega. Nebo je bilo enoglasno mojemu srcu, temni oblaki so ga pokrivali, viseli so blizu zemlje, in belkasti bliski so jih sémtertjé delili; mesto, hrumeče še pred kratkem, molčalo je, kakor da bi smrt po njem hodila. Nepopisljiv strah priklenil me je na sedalo, stiskovala sem svojega sina na srce in čakala, al vedila nisem česa. Proti deveti uri se je nebo še bolj stemnilo in grozoviten potres je zemljo majal, zraki so tožili in zdelo se mi je, kakor da se svet pogreza v svoj prejšnji nič. Zgrudila sem se na pol mrtva, ko ena mojih suženj — judovsko dekle — stopi v izbo in vsa prestrašena zavpije:

„Poslednji dan je nastopil, tempeljno zagrinjalo se je pretrgalo, osup kraljuje v svetišču, grobi so se odprli in pravični, katere je Jeruzalem umoril, so se prikazali; Božja jeza se razprostira povsod, ko neugasljiv ogenj.“

Vrtelo se mi je v glavi pri teh besedah, vstala sem in opotekaje se, sem iz sobe šla; al zunaj sem srečala stotnika, kateri je dovršil krvavo moritev; bil je vojak, ki se je postaral v vojskah zoper Parte in nikoli ni drznejši srce tolklo v močnejših prsih, al v tem hipu bil je bled in trese se od živega kesanja in straha.

Mislila sem ga kaj poprašati, al hitro je mimo mene šel vès zmešan vedno govore: „Tisti, katerega smo umorili, bil je v resnici Božji sin!“ — Stopila sem zdaj v nizko dvorano, kjer je Ponci sedel; z glavo je slonel na roki, britko zdihovaje: „O Klavdija, zakaj te nisem ubogal! zakaj se nisem poganjal za tega Pravičnega; malodušno srce ne bo nikdar več miru vživalo!“

Upala si nisem odgovoriti, ker tolažbe ni bilo za nepopravljivo nesrečo, ktera je bila storjena. Nič ni motilo občine tihote, ko grom, kateri je odmeval pod obokom velicega poslopja. Nevihti vkljub prišel je star mož v naše stanovanje in zahteval je govoriti s soprugom. V dvorano stopivši je pokleknil pred Poncijem rekoč: „Imenujem se Jožefa Arimatejca in prosim, dovolite, da smem Jezusovo truplo s križa sneti in da ga pokopljem v svojo rako.“ Ponci ni vzdignil oči, al dovolil je, rekoč: „Le storite!“ — Stari mož je šel in

videla sem, da ga je čakalo nekaj žen zavutih v zagrinjala.

Tako je minul nesrečni dan. Jezus bil je pokopan v rako, vsekano v skalo; pred njo so postavili straže, al tretji dan je vendar vstal iz groba, sloveč ko zmagavec; vstal je, kakor je prerekoval, in pokazal se je mnogoterim osebam. Priča tega so bili njegovi učenci, ki so potrdili s svojo krvjo vse, kar so govorili.

Od tega časa se nič ni izšlo mojemu soprugu po sreči; grajal ga je Senat in celó Tiberi zavolj njegovega obnašanja; zaničevali so ga judje, čeravno je bil vstregel njihovi strasti, daljno življenje njegovo bilo je le britkost in žalost. Kar tiče mene, živela sem v veči samoti ko popred, Salome in Senida ste me le težko videli, mene, ženo njega, kateri je bil rabelj njunega Boga. Njuni krotkosti vkljub videla sem, kako ji je groza spreletavala pri mojem pogledu, in kmali sem si odrekla veselje, ji obiskovati. Sama sem ostala in vedno premišljevala nauke Nazarenčeve, ktere mi je Salome razlagala in ktere sem si v hipu zapisala. Draga Fulvija! kaj je filozofija in modrost vseh modrijanov proti naukom, ktere je Bog sam učil, in kateri dihaajo tolikanj ljubezni, globosti in večnega miru; — jih brati in prebirati je bilo odslej edino moje veselje, in roki in oči vzdigovati proti nebesom iskaje njega, ktereга so nedolžnega umorili, to je bila edina moja tolažba!

Nekaj mescev pozneje je Ponci svojo službo zgubil ter poklican bil nazaj v Evropo, al hodé od mesta do mesta seboj nosil je neizmerno breme britkega kesanja. Povsod sem ga spremljala (tudi žena nesrečnega Kajna je hodila s soprugom); al kaj je moje življenje pri njem? Nagnjenje in zaupanje je izginilo, on ne vidi v meni družega ko pričo in živi spomin svoje krivice, in jaz — si ne upam obračati oči k njemu, podoba krvavega križa, na katerem je bil pripet Nedolžni in Pravični, se vzdiga med nama; pretresem se, ko čujem njegov glas, kateri je izrekel sodbo, in ko pri kosilu sužnja prinese umivalnico, zdi se mi vselej, kakor da bi roki umakal v vročo kri.

Moj sin, ljubljeneč moje duše, je umrl, al plakala nisem po njem! — Saj je bil dedič nesrečnega imena in le v svojo srečo je ubežal povračilu, ktero hodi za nama; kajti povsod se razprostirajo že kristjanje, celó tukaj sem ter tje slišim z grozo izrekati ime mojega sopruga. Zvedela sem tudi, da so učenci Jezusovi, predno so se ločili in šli narodom oznanjevat sveti evangeli, postavili v svojo vero maščevavne besede:

„Trpel pod Poncijem Pilatom.“

Prestrašno to prokletstvo se bode ponavljalo od veka do veka!

Bog te obvarji, draga Fulvija, jokaj z mano nad menoj, in Bog razsipaj nad tebe vso srečo, ktero sve si voščili nekda, druga drugi.

Z Bogom vekomaj!“ —

Ozir po svetu.

Pisma iz Srbije o Srbii.

(Dalje.)

Kmali po mojem dohodu v Kragujevac me je načelnístvo okrožno poslalo 12 ur naprej v neko selo, kjer so nekega razbojnik ubili. Jašeči konja se podam s pandurjem (bričem) na to pot. Šel sem po cesti kroz mesto Topole, ki stojí pa precej visoko na dolgem, rodovitnem hribu proti solncu. Znano je, da so tukaj živeli stariši slavnega junaka Črnega Jurja; tukaj je izgojen bil; od tukaj je pričel Turke napadati, da jim je v nekoliko letih vso lepo kneževino srečno vzel in jih iz vseh mest in trdnjav s svojim junaštvom spodil.

Kakor popreje je tudi pozneje najraji v Topolah živel. Od tod je on vso lepo kneževino vladal. Topol je bila njegova prestolna varoš (mesto). Lego ima res kaj lepo, je tudi, kakor so vse srbske vasi in mesta, precej prostorno mesto, akoravno je malo mestice. Štirivoglat trden grad ima, na vsakem voglu grada je stolp. Okoli grada je zopet štirivoglato, veliko in trdno zidovje. Vse izgleda ko neka mala trdnjava. Mesto ima tudi malo cerkvico pri gradu.

Od Topol, ki so mi v spomin izbudile vse strašne turške vojske in bitke med Srbi in Turki, in mi pred oči postavile vse srbske divne junake, jo krenem po kolovozni poti na levo proti mestu Aranželovcu. Vso pot od Kragujevaca do Aranželovca nisem družega videl kakor hoste, po hostah svinje in cigane, povsod lepo, pa rodovitno, malo obdelano zemljo in povsod velikan-ske ograje. Aranželovač je dobre dve uri od Topol. Leži globoko v žlebu vode Jesenice, ima lepo cerkev, nekoliko lepíh hiš, mnogo štacun z blagom za kmete; kaj lep nov grad ima in imenitno lekovito kisló vodo; zato je poleti tukaj bolnikov vse polno iz raznih krajev Srbije. V Aranželovcu me je kapitan srbski kaj dobro sprejel; pri njem sem se truden dobro okrepčal in počil. Pri večerji mi pripoveduje kapitan o strašni hudobii peterih razbojnikov, ki so človeka ubili. On mi pripoveduje to-le. „Dve uri od tukaj je velika vas N.; k nekemu seljaku pride opolnoči pet našemljenih razbojnikov, ki zahtevajo od njega (pare) denarja; siromak je imel samo tri cekine; on jim jih podá; oni pa s tem niso bili zadovoljni, ter ga počno mučiti, vržejo ga na ogenj, mečejo žrjavico na-nj, mu štržejo z nožmi kožo in mesó po nogah in rokah; pa denarja le ne dobijo, zdaj hajd! s sekiro po glavi in povsod, in ga ubijejo! To strašno muko je moral gledati njegov sin, nad katerim je eden razbojnikov z napeto puško stal; gledati jo je mógla njegova žena in dva mala otroka, ki pa sta v neki kot glave skup staknila in z ročicami oči stiskala, da ne bi tudi njih našli; kajti otrok misli, ako glavo skrije in si oči zatisne, da ga potem nihče ne vidi; pa tresla so se nek nedolžna otročiča ko šibe, ko so razbojniki grozili: ne samo očeta, nego mater, otroke in vse bomo še to noč na ognji spekli, ako denarja ne daste. Pa hvala Bogu! do tega ni prišlo; predolgo so nesrečnega očeta mučili; dan je napočil in razbojniki morali so naprej. Al Bog sam jih je dal pravici v roke. Padel je med tem sneg in nekoliko zemljo pobelil. Žena nesrečnega moža, ko so pobegnili razbojniki, hití k županu (kmetu). On brž brž pokliče vse selo na orožje, kajti vsak seljak je vojník, pa hajd! po sledu za njimi. Vso pot po sledu se je videlo, da ima eden izmed razbojnikov eno opanko raztrgano, kajti palec se je dobro v snegu poznal. Kake pol ure daleč vseh pet v eni hiši dobijo, in res je eden imel opanko raztrgano; zdajci se tajiti ni dalo hudodelstvo; al to pravijo, da ga ubili niso i da je le od starosti nagloma umrl. Jaz sem jih vse težko okoval in jih imam tukaj v gradu zaprte; vi bote pa jutri mrliča videli in nam povedali, kako in kaj“ — končá kapitan.

Drugo jutro rano bila je nedelja in praznik sv. Nikola 6. decembra. Konja zasedem in jašim s pandurjem na mesto uboja. Pandur se je na konji pogostoma prekriževal in svete besede izgovarjal. Molil je jutranjo molitev. Po ozki stezi koračiva v hribe in kmali prideva v strašno temno hosto, kakoršne še nikoli videl nisem in ki se menda nahaja samo po Srbii. Gosti, ko sveča ravni hrasti in bukve, katerih vrhov sem komaj dogledal, so mi nebó zakrivali. Po dve uri dolgem jašenju kroz temno slanine in mastnih pleč polno hosto pridemo vrh hriba na visoko svitlo polje in v daljavo in širjavo vidimo po vsem ograjenem polji raztresene